

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-324-6-23>

УДК 658.62

Олена ПАХОЛЮК

Луцький національний технічний університет

<https://orcid.org/0000-0002-3484-0468>

Андрій ДЗЮБИНСЬКИЙ

Луцький національний технічний університет

<https://orcid.org/0000-0001-5156-9852>

Оксана ПЕРЕДРІЙ

Луцький національний технічний університет

<https://orcid.org/0000-0002-5464-2020>

Марина МАРТОСЕНКО

Полтавський НДЕКЦ МВС України

<https://orcid.org/0000-0001-6296-0320>

## ОСОБЛИВОСТІ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТОВАРІВ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ

*Під час здійснення експортно-імпортних операцій ідентифікація товарів відіграє важливу роль для забезпечення правильності заповнення митних декларацій, дотримання митних правил, визначення розміру митних зборів та інших платежів. Ідентифікація є попереднім етапом класифікації товарів і має важливе значення для формування товарних потоків, прискорення митних процедур та підвищення їх ефективності. Ідентифікація є попереднім етапом класифікації товарів, і має важливе значення у формуванні товарних потоків, прискоренні проходження митних процедур та підвищенні їх ефективності. При цьому слід зазначити, що чисто товарознавчий підхід до класифікації товарів буде дещо відрізнятися від митного підходу, тому що підхід з митних позицій має дотримуватися основних правил інтерпретації ТН ЗЕД, пояснень, виключень і приміток до розділів та груп, термінології, а також обов'язково враховувати ті властивості, ознаки, показники та методи визначення, які приймаються в якості визначальних і рекомендуються при виділенні класифікаційних угруповань.*

*Ключові слова: ідентифікація, експортно-імпортні операції, класифікація товарів, ТНЗЕД, українська класифікація товарів ЗЕД, мито, митні платежі.*

Olena PAKHOLIUK, Andriy DZIUBYNSKYI, Oksana PEREDRIY

Lutsk National Technical University

Marina MARTOSENKO

Poltava Scientific Research Forensic Centre of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine

## PECULIARITIES OF GOODS IDENTIFICATION IN EXPORT AND IMPORT OPERATIONS

*In the course of export and import operations, the identification of goods plays an important role in ensuring the correct execution of customs declarations, compliance with customs regulations, and determining the rate of customs duties and other payments. Identification is a preliminary stage of the classification of goods and is important in shaping the flow of goods, accelerating customs procedures and improving their efficiency. It should be noted that a purely commodity-based approach to the classification of goods will be somewhat different from the customs approach, as the customs approach must adhere to the basic rules of interpretation of the explanations, exceptions and notes to sections and groups, terminology, and must take into account the properties, signs, indicators and methods of determination that are accepted as determinative and recommended when identifying classification groups.*

*Despite the existence of many scientific works on the topic of this study, the essence of identification as a component of the process of export-import operations in Ukraine has not yet been clarified, aspects of the current state of functioning have not been identified, and ways of modernisation and means of identification of goods in export-import operations have not been proposed.*

*The purpose of this study is to analyse the current state of affairs and to provide recommendations on how to create effective and reliable procedures for the identification of goods in order to improve export-import operations and ensure compliance with legislation and technical regulations.*

*Thus, the identification of goods in the course of export-import operations is a set of actions of customs officials aimed at controlling the information on the customs value of goods transported across the customs border of Ukraine, with mandatory verification of accompanying documents for such goods and information on the counterparties to foreign economic transactions under which certain export-import operations were carried out.*

*Keywords: identification, export-import operations, classification of goods, Ukrainian classification of foreign trade goods, customs duty, customs payments.*

### Постановка проблеми у загальному вигляді

#### та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

Ідентифікація товарів в митних цілях є критично важливим етапом при здійсненні експортно-імпортних операцій, оскільки, від цього процесу залежить точність класифікації, визначення митних платежів та дотримання митних правил та зобов'язань. Проблема полягає в тому, що існуючі методи ідентифікації можуть бути недостатніми, особливо у контексті сучасного глобального ринку та росту

об'ємів міжнародної торгівлі. Зокрема, такі аспекти як, автоматизація, точність, інноваційні технології та відповідність нормативам, є ключовими чинниками, які вимагають подальшого дослідження та розвитку.

### **Аналіз останніх досліджень і публікацій**

Проблеми ідентифікації та фальсифікації товарів достатньо ґрунтовно висвітлено в наукових працях, нормативних і навчальних виданнях низки вітчизняних і зарубіжних вчених у сфері товарознавства, зокрема таких як: Т.М. Коломієць, Н.І. Осипенко, А.В. Власова, С.В. Ягелюк, І.С. Полікарпов, Н.В. Прикульська та інші. Проте, більшість досліджень щодо митної ідентифікації та митної експертизи здійснюються українськими вченими, зокрема, в галузі економіки, зокрема, Н.В. Мережко, А.В. Дзюбинським, Н.В. Калугою (щодо експертизи товарів у митних цілях), О.М. Вербицьким, Є.О. Калінським (щодо експертизи товарів у процесі здійснення митного контролю), та багатьма іншими авторами [5-8].

### **Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття**

Попри наявність багатьох наукових праць за темою цього дослідження, донині не з'ясовано сутність ідентифікації як складової процесу здійснення експортно-імпорتنих операцій в Україні, не визначено аспекти сучасного стану функціонування, не запропоновано шляхів модернізації та засобів ідентифікації товарів при здійсненні експортно-імпорتنих операцій.

### **Формулювання цілей статті**

Метою даного дослідження є аналіз сучасного стану та надання рекомендацій щодо створення ефективних та надійних процедур ідентифікації товарів для удосконалення експортно-імпорتنих операцій та забезпечення відповідності законодавству та технічним регламентам.

### **Виклад основного матеріалу**

Ідентифікація товарів в контексті експортно-імпорتنих операцій передбачає забезпечення таких елементів чи засобів як, митна класифікація товару – встановлення коду товару; маркування та упаковка; товаросупровідні документи; технічна експертиза чи контроль якості.

Правильність визначення ідентифікаційного коду товару напряму впливає на застосування необхідних заходів нетарифного регулювання, визначення ставок мита і, відповідно, повноту стягнення митних платежів. Згідно ст. 483 «Переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю» Митного кодексу України належать такі дії, які містять неправдиві відомості щодо найменування товарів, їхньої ваги (з урахуванням допустимих втрат за належних умов зберігання і транспортування) чи кількості, країни походження, відправника та/або одержувача, кількості вантажних місць, їх маркування та номерів, неправдиві відомості для визначення коду товару згідно з УКТЗЕД та його митної вартості. В разі виникнення обґрунтованих сумнівів щодо правильності визначення коду, посадова особа підрозділу митного оформлення, скеровує запит і документи подані до митного оформлення до спеціалізованого підрозділу митниці [1-2].

Визначена у митній декларації інформація, обробляється і аналізується. Залежно від результатів обробки інформації, система генерує ступінь ризику проведення експортно-імпорتنю операції і видає посадовій особі митниці перелік митних формальностей для перевірки законності зовнішньоекономічної операції. Наступний етап митного оформлення передбачає проведення перевірки відповідності опису товару його найменуванню і коду за Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТ ЗЕД).

Засоби забезпечення ідентифікації застосовуються до певних груп товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що перебувають під митним контролем, до приладів обліку енергоносіїв, теплової, електричної та інших видів енергії.

Проблемними питаннями класифікації та ідентифікації товарів в Україні є [3-4]:

- значна диференціація ставок мита на ідентичні товари;
- недостатньо реформована структура митниць і проблеми кадрового забезпеченням спеціалізованих підрозділів;
- недостатнє забезпечення матеріальної та методологічної бази національних митних лабораторій модернізованим світовим вимогам;
- незлагодженість окремих висновків із висновками органів стандартизації.

Одним з видів ідентифікації у галузі державного експортного контролю є попередня ідентифікація певних груп товарів. Метою здійснення попередньої ідентифікації певних груп товарів у галузі державного експортного контролю є забезпечення ефективним та безпечним управлінням експортом товарів, які можуть впливати на національну безпеку, міжнародні зобов'язання чи інші стратегічні інтереси держави.

Забезпечення ідентифікації здійснюється шляхом накладання митних забезпечень пломб, одноразових номерних запірно-пломбових пристроїв, голографічних міток, печаток, нанесення літерного, цифрового чи іншого маркування, ідентифікаційних знаків, проставлення штампів, взяття проб і зразків,

складання опису товарів, транспортних засобів комерційного призначення, масштабних зображень, креслень, виготовлення фотографій, використання товаросупровідної документації тощо. При цьому, накладання одноразових номерних пломбових пристроїв, пломб та печаток на транспортні засоби комерційного призначення може здійснюватися без проведення митного огляду товарів, що переміщуються зазначеними транспортними засобами через митний кордон України, про що робиться відповідна відмітка в товаросупровідних документах.

За рішенням митного органу митне оформлення та випуск товарів, транспортних засобів комерційного призначення відповідно до митного режиму експорту може здійснюватися без їх пред'явлення митному органу, якому подано митну декларацію, заповнену у звичайному порядку. Рішення про можливість випуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення без їх пред'явлення митному органу або про необхідність такого пред'явлення приймається митним органом на основі результатів аналізу ризиків у строк не більше чотирьох робочих годин з моменту прийняття митної декларації, заповненої у звичайному порядку відповідно до митного режиму експорту [1-2].

Таким чином, у разі прийняття митним органом рішення ідентифікації без пред'явлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення відповідно до митного режиму експорту митному органу оформлення, ідентифікація таких товарів і транспортних засобів може здійснюватися шляхом застосування засобів ідентифікації, зокрема, опису товарів, використання товаросупровідної документації та виготовлення фотографій.

Попередня ідентифікація товарів у галузі державного експортного контролю повинна забезпечити:

- контроль над обігом стратегічних товарів – дозволяє державі визначити та відслідковувати обіг товарів, які можуть бути важливими для її національної безпеки або які підпадають під обмеження через міжнародні угоди чи санкції;
- забезпечення відповідності міжнародним зобов'язанням – деякі країни зобов'язані дотримуватися міжнародних угод, які обмежують експорт певних товарів (наприклад, зброї чи продуктів подвійного використання);
- запобігання незаконному обігу чи використанню товарів – визначення товарів, які можуть мати подвійне використання (цивільне та військове), дозволяє уникнути їхнього незаконного використання або попадання в руки неправомірних суб'єктів;
- захист національної безпеки та технологічного потенціалу – відслідковування експорту товарів, які можуть бути важливими для технологічного потенціалу держави, допомагає забезпечити захист цих стратегічних ресурсів та уникнути їхнього надмірного розповсюдження;
- мінімізація ризиків для міжнародних відносин – здійснення попередньої ідентифікації дозволяє уникнути ситуацій, коли експорт певних товарів може порушити міжнародні відносини чи спричинити конфлікти з іншими країнами;
- підвищення ефективності контролю – попередня ідентифікація створює основу для розробки ефективних систем та процедур контролю над експортом, забезпечуючи ретельний аналіз та моніторинг специфічних груп товарів.

#### **Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі**

Отже, ідентифікація товарів при здійсненні експортно-імпортних операцій це сукупність дій посадових осіб митних органів, що спрямовані на контроль відомостей про митну вартість товарів, що переміщуються через митний кордон України, з обов'язковою перевіркою при цьому супровідних документів на такі товари та відомостей про контрагентів зовнішньоекономічних угод, за якими здійснено ті, чи інші експортно-імпортні операції. Кінцевою метою проведення ідентифікації товарів при здійсненні експортно-імпортних операцій в вузькому розумінні є захист внутрішнього ринку держави від потрапляння неякісних товарів, а в широкому розумінні – забезпечення національної, митної, економічної та фінансової безпеки держави, захист державних інтересів України та дотримання міжнародних зобов'язань.

Перспективними напрямками розвитку процесів та формальностей ідентифікації товарів у сучасних умовах розвитку інформаційних та комунікаційних технологій є:

- автоматизація та застосування технологічних інновацій – розробка автоматизованих систем ідентифікації, які використовують технології штучного інтелекту (ШІ), машинного навчання та інші інноваційні підходи для покращення точності та швидкості ідентифікації товарів;
- стандартизація технічної документації – розвиток та впровадження стандартів ідентифікації товарів, які враховують міжнародні норми та вимоги різних країн;
- використання технологій блокчейн – дослідження в сфері блокчейн технологій для забезпечення децентралізованої та безпечної ідентифікації товарів, особливо в контексті відстеження постачання;
- удосконалення систем та методів митного контролю – удосконалення ідентифікації товарів як частини більш широкої реформи та оптимізації митного контролю для забезпечення ефективного функціонування та відповідності міжнародним стандартам;

– безпека та захист від порушення митних правил – зосередження на розробці інноваційних методів ідентифікації, які можуть допомагати у запобіганні підробці та контрабанді товарів.

### Література

1. Митний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. – URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/page17> (дата звернення 17 жовтня 2023 року).
2. Закон України про митний тариф [Електронний ресурс] : Закон України від 4.06.2020 № 674-IX. – URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/674%D0%B0-20#Text> (дата звернення 23 вересня 2023 року).
3. Пахолок О., Передрій О. Формування ставки імпортного мита для одягу та взуття до ЄС // Якість та безпечність товарів: [матеріали VI міжнародної науково-практичної конференції, Луцьк (13 травня 2022 року) / за наук. ред. д.т.н., проф. В.В. Ткачук. Луцький національний технічний університет. Луцьк: відділ іміджу та промоції. ЛНТУ, 2022. С. 199-201. С. 197-199.
4. Пахолок О.В. Класифікація товарів як інструмент митного регулювання. *Товарознавчий вісник*. 2021. Випуск 14. С.65-77.
5. Передрій О.І., Пахолок О.В. Найменування походження товарів як засіб технічного регулювання. Перспективи розвитку системи технічного регулювання в Україні та світі : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 15-17 вересня 2021 р., м. Херсон. Херсон: книжкове в-во ФОП Вишемирський В.С., 2021. С.23-26.
6. Дзюбинський А.В., Пахолок О.В., Кравчук П.Я. Транзитний потенціал Волині при здійсненні митно-логістичних операцій. *Економічні науки. Серія «Регіональна економіка»*. 2020. В. 17 (67). С. 73-82.
7. Галько С., Осієвська В. Класифікація товарів як інструмент прозорості міжнародної торгівлі. *Товари і ринки*. 2016. № 1. С. 32-47.
8. Войтов С. Класифікація товарів як інструмент митно-тарифного регулювання: аспект визначення і контролю. *Актуальні проблеми економіки*. 2013. № 9. С. 42-48.

### References

1. Customs Code of Ukraine : Law of Ukraine dated March 13, 2012. №4495-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/page17>.
2. Law of Ukraine on customs tariff : Law of Ukraine dated April 06, 2020. №674-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/674%D0%B0-20#Text>.
3. Pakholyuk O., Peredriy O. (2022). Formuvannya stawky importnogo muta dla odaigu ta vztuttia [Formation of the rate of import duty for clothes and shoes to the EU]. Quality and safety of goods: [materials of the VI international scientific and practical conference]. Lutsk, May 13, 2022. P. 199-201.
4. Pakholyuk O.V.(2021). Klyasyfikatsiia tovariv yak instrument mytnoho rehuliuвання [Classification of goods as a tool of customs regulation]. *Tovarnoznavchyy Visnyk*. Vol. 14. P. 249-257. URL: <https://doi.org/10.36910/6775-2310-5283-2021-14-23>
5. Peredrii O.I., Pakholyuk O.V. (2021). Naimenuвання pokhodzhennia tovariv yak zasib tekhnichnoho rehuliuвання. [Designation of the origin of goods as a means of technical regulation]. *Perspektyvy rozvytku systemy tekhnichnoho rehuliuвання v Ukraini ta sviti* [Prospects for the development of the technical regulation system in Ukraine and the world] : materials of the International Scientific and Practical Conference, September 15-17, Kherson. P.23-26.
6. Dzyubynskyy A.V. (2020). Tranzytnyi potentsial Volyni pry zdiisnenni mytno-lohystychnykh operatsii [Transit potential of Volyn in the implementation of customs and logistics operations]. *Economic Sciences. "Regional Economy" series*. Vol. 17 (67). P. 73-82.
7. Galko S. (2016). Klyasyfikatsiia tovariv yak instrument transparentnosti mizhnarodnoi torhivli [Classification of goods as a tool of transparency of international trade]. *Tovary i rynky* [Goods and markets]. Vol. 1. P. 32-47.
8. Voitov S.(2013). Klyasyfikatsiia tovariv yak instrument mytno-taryfnoho rehuliuвання: aspekt vyznachennia i kontroliu [Classification of goods as a tool of customs and tariff regulation: an aspect of definition and control]. *Actual problems of the economy*. Vol. 9. P. 42-48.